

3. Učitelé a zaměstnanci

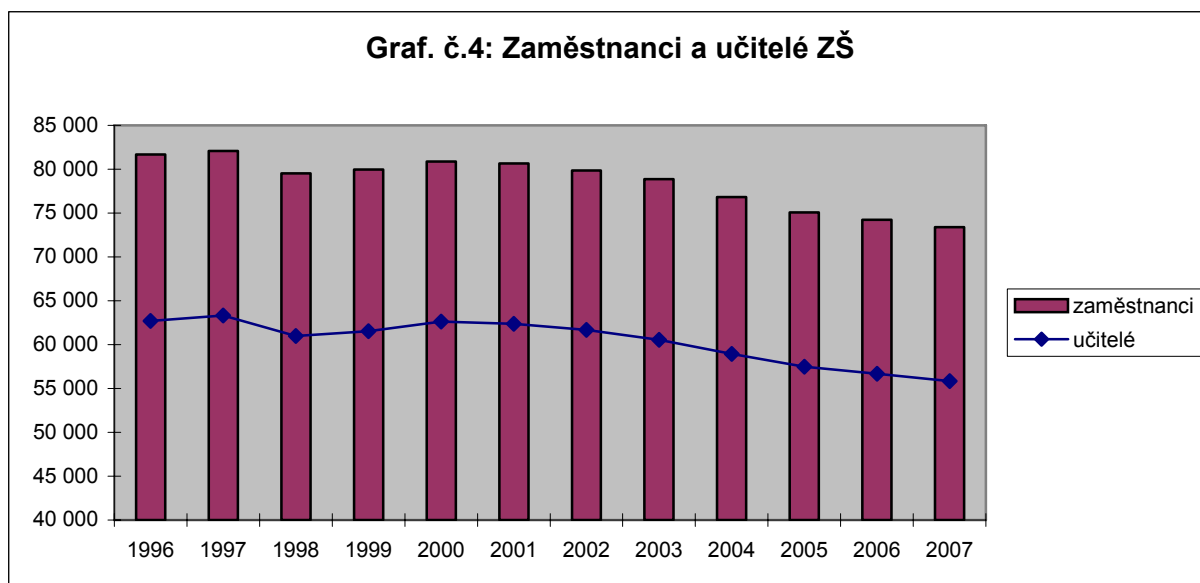
Počty učitelů základních škol (stav vždy k 30.9. příslušného roku) vzrostly zvláště po zavedení povinné devítileté školní docházky, a to nejvíce mezi školním rokem 1995/96 – 1996/97. Ovšem po roce 1997 závisí celkový počet učitelů nejenom na celkovém počtu žáků, ale i na tom, jak se měnila přímá vyučovací povinnost učitele na základní škole (ve školním roce 1997/98 a 1998/99 se tato povinnost zvýšila – bylo tedy třeba méně učitelů. Od školního roku 1999/00 se přímá vyučovací povinnost učitele vrátila zpět na úroveň před rokem 1997/98 (viz.graf č.4) a učitelů bylo opět potřeba více.

Jak již naznačuje neustále klesající vývoj počtu žáků, tak i vývoj počtu učitelů během sledovaného období klesal, a to především v druhé polovině sledovaného období. (viz.tab. č. 9). V prvních pěti analyzovaných letech se počty učitelů základních škol pohybovaly v průměru okolo 62,5 tis. Od školního roku 2003/04, kdy na základních školách vyučovalo 60,5 tis. učitelů, se jejich počty značně snižovaly. V posledním sledovaném školním roce vyučovalo na českých základních školách necelých 56 tis. učitelů, což představuje pokles proti školnímu roku 2001/02 o celých 10,5% a proti školnímu roku 1996/97 o 11%. I když v první polovině sledovaných školních let celkové počty učitelů významně neklesaly, průměrné počty žáků na 1 učitele se snižovaly. Zatímco ve školním roce 1996/97 připadlo na 1 učitele v průměru 17,6 žáků, ve školním roce 2001/02 to bylo 16,5 žáků, ve školním roce 2005/06 již jen 15,3 žáka a v posledním analyzovaném školním roce připadlo na 1 učitele v průměru jen 14,5 žáka.

Vysoká feminizace českého školství se projevuje nejsilněji na základních školách. V učitelských sborech působí v průměru 84% žen. Na II.stupni působí v průměru 75,5% žen, kdežto I.stupeň je téměř výhradně tvořen ženami učitelkami. Ve školním roce 1996/97 vyučovalo na I.stupni 93,9% žen a v posledním sledovaném roce 2007/08 to bylo již téměř 95%.

Tabulka č.9 : Přepočtené počty zaměstnanců a učitelů základních škol podle zřizovatele

zřizovatel	1996/97	2000/01	2001/02	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
Všichni zřizovatelé (vč. škol soukromých a církevních)								
Zaměstnanci celkem	81 681	80 883	80 668	78 867	76 826	75 084	74 224	73 386
z toho učitelé	62 708	62 638	62 389	60 544	58 955	57 493	56 691	55 843
Průměrný počet žáků na učitele	17,6	16,9	16,5	15,8	15,5	15,3	14,9	14,5
z toho zřizovatelé MŠMT, obec a kraj								
Zaměstnanci celkem	81 219	80 272	80 036	78 157	76 092	74 366	73 413	72 525
z toho učitelé	62 345	62 142	61 881	59 974	58 365	56 909	56 043	55 164

3.1 Mzdy

V této části se budeme věnovat výdajům na mzdy zaměstnanců a učitelů základních škol. Vzhledem k tomu, že většina škol je obecních, neliší se příliš údaje za všechny zřizovatele. (viz. Tab. č.11).

V roce 2007 dosahovala průměrná měsíční nominální mzda zaměstnanců (vč. vedoucích zaměstnanců) ve veřejných základních školách včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami 95,6% průměrné republikové mzdy. V letech 2006 – 2004 byl tento údaj o něco vyšší (97,7% v roce 2006, 98,1% v roce 2005 a 97,3% republikového průměru v roce 2004).

Tabulka č.10: Průměrné měsíční mzdy zaměstnanců a učitelů – všichni zřizovatelé*

ukazatel	1996	2000	2001	2003	2004	2005	2006	2007
Nominální mzda v Kč (v běžných cenách)								
Zaměstnanci celkem	10 086	12 355	13 622	16 508	17 925	19 013	20 177	21 215
z toho učitelé	11 199	13 761	15 290	18 534	20 274	21 618	22 912	24 121
Reálná mzda v Kč (ve stálých cenách roku 2000)				Reálná mzda v Kč (ve stálých cenách roku 2002)				
Zaměstnanci celkem	12 841	12 355	13 011	16 478	17 403	18 132	20 194	21 228
z toho učitelé	14 266	13 761	14 604	18 494	19 674	20 616	22 493	24 151
Index spotřebitelských cen a meziroční inflace								
Index spotřebitelských cen (rok 2000=100)	78,5	100,0	104,7	x	x	x	x	x
Index spotřebitelských cen (rok 2002=100)	x	x	x	100,1	102,9	104,9	107,5	110,5

*zdroj: Vývojové ročenky ÚIV

Průměrná měsíční nominální mzda učitelů byla vyšší než republiková. V roce 1996 převyšovala republikovou o 13,5%, v roce 1999 o 11%. Pokles v letech 1997 a 1998 byl způsoben realizací tzv.úsporných balíčků v rozpočtové sféře. V roce 2000 poklesla průměrná nominální mzda

učitelů veřejných základních škol dokonce pod úroveň celorepublikové průměrné mzdy (na 99%). V dalších letech ovšem začínají mzdy růst. V roce 2003 činila průměrná měsíční mzda učitelů už 107% celorepublikové mzdy (tj. 18 534 Kč). Tento příznivý trend pokračuje i v roce 2004, kdy učitelé pobírali dokonce 109,9% celorepublikové mzdy (tj. 20 274 Kč). Maxima nad celorepublikový průměr , tj. 111,5%, dosáhla průměrná měsíční nominální mzda učitelů v roce 2005. V posledním sledovaném roce vzrostla mzda učitelů nad 24tis.Kč, tj. 8,9% nad republikový průměr.

Meziroční nárůsty průměrné měsíční mzdy učitelů jsou způsobeny především úpravou stupnice platových tarifů.(viz. Graf. č.5). Od roku 2004 byly nárůsty průměrné měsíční nominální mzdy způsobeny mimo jiné přechodem z dvanáctitřídní stupnice platových tarifů na šestnáctitřídní (od 1.1.2004). Učitelé byli zařazeni do platových tříd a výše platových tarifů učitelů základních škol se přiblížila tarifům učitelů středních škol. V letech 2005 – 2007 došlo každoročně k navýšení stupnice platových tarifů učitelů.

